

Kiddushin (6b-7a)

אמר רבא — **Rava said:** תן מנה לפלוני — If a woman suggests to a man: “**Give a maneh to so and so,** [7a] וְאֶקְדַּשׁ לְךָ — **and I will thereby become betrothed to you**”; then, if the man gives the money as specified, מְקוּדָּשֶׁת מִדִּין עָרַב — **[the woman] becomes betrothed to him, through the principle of the guarantor.**

אף על גב דלא מטי הנאה לגדיה קא משעבדי נפשיה — **A guarantor of a loan — even though he does not personally receive the benefit of the money lent, nonetheless, does he not bind himself to repay if the borrower defaults?** האי איתתא נמי — The same principle applies with **this woman too.** אף על גב דלא מטי הנאה לגדה — **Even though she does not personally receive the benefit of the money given,** קא משעבדא ומקניא נפשה — **she nonetheless binds herself and gives herself over as a wife.**

Rava follows with a second ruling:

הילך מנה והתקדשי לפלוני — If a man appoints an agent to betroth a woman, but the agent uses his own funds to carry out this transaction, saying to her, “**Take this maneh and become betrothed to so and so,**” מְקוּדָּשֶׁת מִדִּין עֶבֶד כְּנַעֲנִי — she becomes **betrothed to the man specified through the principle of the Canaanite slave's emancipation.**

עבד כנעני לאו אף על גב דלא קא חסר ולא מידי קא קני נפשיה — **A Canaanite slave — even though he does not give up anything of his own in the transaction, does he not acquire himself as a free man when others redeem him with their own money?** האי גברא נמי — The same holds true for **this man** when his agent pays on his behalf: אף על גב דלא קא חסר ולא מידי — **Even though he does not give up anything in the kiddushin transaction,** קא קני לה להאי איתתא — **[he] nevertheless acquires this woman as his wife...**

איתמר נמי משמיה דרבא — **It was also said in the name of Rava:** וכו' לעגנו ממונא — **And the principles of the guarantor and the Canaanite slave can be applied in cases of monetary transactions as well.**

Kiddushin (23a)

אמר אבבי לעולם שלא מדעתו — **Abaye said: Actually,** R' Meir refers to liberation done **without [the slave's] prior knowledge or consent.** Thus, it should not be effective if done through others, since they cannot disadvantage him without his consent. ושאני כסף — **But** redemption by means of **money is different** and can be effected even without the slave's consent, for הואיל — **since [money] can buy [the slave] against his will, it can effect his transfer to his own domain against his will.**

אי הכי — **If so,** then by the same logic say that שטר נמי — **by means of a document, too,** one can effect the slave's emancipation against his will, since he can acquire the slave from his present master by means of a document even against the slave's will... — ? —

רבא אמר — **Rava says:** כסף קבלת רבו גרמה לו — **When others redeem the slave by means of money, it is his master's receipt of the redemption money that has caused [the slave] to go free.** שטר קבלת אחרים גרמה לו — **In contrast, when others liberate him by means of a document, it is the others' receipt of the document that has caused him to go free; thus, they cannot receive it without his consent.**

עיקר קנין מצד המקבל

רדב"ז (הובא במשנה למלך הלכות אישות ה, א) - הדבר ברור דבתר דידה אזלינן, שהרי אינה מתקדשת אלא משעה שהגיעו המעות לידה, וכשהגיעו היו שוין פרוטה, ואף על גב דכשנתנו הוא לא היה שוה פרוטה ולא מחסר לא מידי, מכל מקום קני מדין עבד כנעני, דאף על גב דלא חסר מידי קני נפשיה, האי גברא נמי אף על גב דלא חסר מידי קני להאי איתתא.

קצות החושן (קצה, ט) - כיון שמקבל הרב את הכסף יצא העבד לחירות אפילו בעל כרחו דעבד, אם כן אינו בתורת שליחות אלא קבלת המקנה גורם, וגבי קידושין ומתנה דבעינן דעת, אינו אלא משום דאין מזכין לאדם בעל כרחו... אבל כל שאומר הקונה בעינא אינו צריך לדין שליחות וסגי לה בקבלת מוכר את הכסף אפילו בכסף דאחרים ואין צריך לשליחות כלל.

נתינת האחר נחשבת כנתינת הקונה

ריטב"א (קדושין שם) - צריך שאותו פלוני יאמר לה הרי את מקודשת לי בכסף שנתן לך פלוני שתתקדשי לי, ולא אמרינן הכא אלא דנתינת אחר בשבילו חשיב כנתינתו. [וע"ע אבני נזר אבן העזר תח, כ, ואבן האזל הלכות אישות ה, כג.]

פני יהושע (קדושין ז.) - סוף סוף נקנה השדה למי שנתן המעות, ומיגו דאי בעי זכי לנפשיה זכי נמי לחבירה, וכל שכן היכא שעשאו שליח, ועוד דזכין לאדם שלא בפניו, ומשום הכי השמיט הרמב"ם דין זה. [וע"ע ספר המקנה (קו"א כט, ג).]

משפטיק ליעקב (ח"ב עמ' קצב) - ומסתבר דאף בחברה בע"מ מהני שליחות וזכיה, דאף אם נגדיר חברה בע"מ כשעבוד נכסים בלי שעבוד הגוף, לא מסתבר לומר שאין כאן גוף לביצוע קניינין ושליחויות וזכיה... ואף במקום שיש שותפים נכרים, כיון שהפקידים היהודים רשאים לעשות פעולות אלו של זכיה ושליחות הרי הם כזוכים וכשליחים וכקונים.

נפקא מינא בין טעם לקנין כסף דעבד כנעני

אמרי בינה (דיני קניינים ד) - יש לחקור במטלטלין... דקנין עבד כנעני הוא שהמקנה זוכה להכסף בעד הקונה ואחר כך מחזיק לעצמו מרשות הקונה י"ל כיון דכבר זכה בעדו להכסף אף אם חוזר אחר כך מן המקח מ"מ כבר הקנה הכסף לאותו פלוני והמקנה זכה בעדו. אולם כבר הוכחתי שם דמדין זכיה אתינן עלה דזה זוכה בהמקח בעד פלוני ולפ"ז נראה כשחוזר המוכר מן המקח מחויב להחזיר הכסף להנותן ולא לאותו פלוני.

קצות (קכג, ה) - מהני אפילו בעכו"ם כיון שאינו צריך שליחות. מחנה אפרים (הלכות שלוחין טו ד"ה עובד כוכבים) - כל שזה נותן הכסף למוכר כדי שיקנה לאחרים קנו אותם אחרים ולא משום שליחות וזכיה אלא כל דקביל מוכר המעות ממילא מקנהו לאחרים על ידי כסף שלקח... ואם כן אף דאין שליחות וזכיה לעובד כוכבים קנה העובד כוכבים.

חזון איש (חו"מ ג, יז) - כתב הקצות החושן דאפשר לישראל ליתן עבור נכרי מדין עבד כנעני שאין דין עבד כנעני צריך לשליחות שהרי יוצא בכסף על ידי אחרים על כרחו של עבד. ולא נראה כן... אלא ודאי דגם זה מטעם שליחות, ומכל מקום מהני בעבד בעל כרחו דכיון דרבו בעלים עליו עושה גם זה שיהא בשביל העבד בעל כרחו. [וע"ע ערך ש"י (סא, ד).]

חידושי רבינו חיים הלוי (הלכות מלוה ולוה ה, לג) - כיון דיסוד דין עבד כנעני הלא נאמר בעצם נתינת המעות, דנתינתו של זה נחשבת עבור חבירו, אם כן גבי נכרי דאימעט מדין שליחות וזכיה ממילא דליתא גם בדין עבד כנעני. דנהי דדין עבד כנעני אינו דין שליחות וזכיה גמורה והוא גזירת הכתוב ודין בפני עצמו, מכל מקום נראה דכיון דעיקר דינו שתהא נתינת חבירו חשובה ניתנת עבורו, הוא מחלות דיני שליחות וזכיה, וכל שהוא לאו בר שליחות וזכיה לאו בר דין עבד כנעני הוא. [וע"ע אבני נזר אבן העזר סי' ת"ח סק"כ, ועמק המשפט סי' יג.]

כרטיס אשראי של עכו"ם

בית יצחק (יו"ד ח"ב, קו"א ט, ג, הובא בתורת הקניינים עמ' קו) - כיון דהא דהעבד יוצא לחירות הוא משום שקבלת רבו גרמה לו ואפילו בעל כרחו, אם כן מהני אף שהנכרי יתן כסף דהוא מעשה קוף קעביד, דהעיקר הוא מה שהמוכר מקבל הכסף עבור הקנין ואין חילוק ממי הוא מקבלו.